उत्तरमाह दोषइति विभेदयोगेविशेषेणभेदोययोस्तौविभेदौविभिन्नौतयोर्योगेअभेदेनऐक्येमहान्दोषः अन्यस्यान्यात्मत्वासंभवात् अतोजीवपरयोस्तात्विकोभेदोनयुक्तइत्यर्थः किंतर्हिअनादियोगेन नअ
त्तुंशीलमस्येत्यनादीभोग्यवर्गःस्थूलसूक्ष्मदेहद्वयात्मकानिक्षेत्राणितैःसहयोगेनसंबंधेनपुंसःपरस्मात्सकाशात्नित्याःजीवाःघटाकाशजलचंद्रादिन्यायेनभवंति तथातेनऔपाधिकेनभेदेनास्यआधिक्यंकिंचि
दपिनअपैति नहिजलचंद्रेकंपमानेमुख्यश्चंद्रःकंपते नापिघटाकाशेचलतिमुख्येआकाशेचलनंसंभाव्यते तथाचश्रुतयः एकएवतुभूतात्माभूतेभूतेप्रकाशते एकधाबहुधाचैवदृश्यतेजलचंद्रवत् यथाह्ययंज्यो
तिरात्माविवस्वानपोभिन्नाबहुधैकोनुगच्छन् उपाधिनाक्रियतेभेदरूपोदेवःक्षेत्रेष्वेवमजोयमात्मा घटसंवृत्तमाकाशंनीयमानेयथाघटे घटोनीयेतनाकाशंतद्वज्जीवोनभोपमइत्याद्याऔपाधिकंजीवपरयोर्भेदंद
र्शयंति एकधेतिईश्वररूपेण बहुधेतिजीवरूपेण एकएवशुद्धःजलाशयतरंगचंद्रन्यायेनप्रकाशतइत्याद्यश्रुतेरर्थः एवंचजीवेशभेदप्रयुक्तःसर्वोपिव्यवहारःसेत्स्यतिनचपरांतरकल्पनावतरतीतिसिद्धं कथंभूते
नअनादियोगाख्येनक्षेत्रसंबंधेन अनादियोगेनअनादिनाआदिशून्येनाज्ञानेनहेतुनायोगःसंबंधोस्यसोनादियोगस्तेनभवंति जन्मादिभाजइतिशेषः पुंसःपुमांसः अज्ञानयोगोत्थःक्षेत्रयोगइत्यर्थः ॥ २० ॥
जीवेशयोर्भेदंनिरस्यप्रपंचस्यापिपरमेश्वरात्पृथक्सत्वंवारयति यएतद्वेति वाशब्दउपमार्थे यइतिपुंस्त्वंविधेयापेक्षया एतत्परिदृश्यमानंजगत्यज्जगदिवभातिसनित्योऽविकारीभगवान्सर्वैश्वर्यसंपन्नःपरमात्मै
व वाशब्दोमिथ्यात्वद्योतकः तथाहि यत्रहिद्वैतमिवभवतितदितरइतरंपश्यति अहमद्यस्वमेगजमिवाद्राक्षमितिवेदेलोकेचमिथ्यार्थानुवादेइवशब्दःप्रयुज्यते श्रुतिश्च इदंसर्वंयदयमात्माब्रह्मैवेदंविश्वंसर्वंखल्वि

**सनत्सुजातउवाच दोषोमहानत्रविभेदयोगेत्यनादियोगेनभवंतिनित्याः ॥ तथास्यनाधिक्यमपैतिकिंचिदनादियोगेनभवंतिपुंसः ॥ २० ॥ यएतद्वाभग
वान्सनित्योविकारयोगेनकरोतिविश्वं॥ तथाचतच्छक्तिरितिस्ममन्यतेतथार्थयोगेचभवंतिवेदाः॥ २१ ॥ धृतराष्ट्रउवाच येस्मिन्धर्मान्नाचरंतीहकेचि
त्तथाधर्मान्केचिदिहाचरंति॥ धर्मःपापेनप्रतिहन्यतेस्विदुताहोधर्मःप्रतिहंतिपापं॥ २२ ॥**

दंब्रह्मेत्याद्याप्रपंचस्यब्रह्मानन्यत्वमाह विकारोनृतंमायातद्योगेनविश्वंकरोतिस्वमेंद्र
जालवन्नतुकनककुंडलवज्जगद्ब्रह्मणोःपरमार्थतोविकारविकारिभावोस्ति ब्रह्मणोप्यनित्यत्वापत्तेरित्यर्थः ननुनित्यंपरिणामिचप्रधानंस्वतंत्रमेवजडस्यजगतोजडमेवकारणमस्तु सादृश्यात् नतुचेतनंवैलक्षण्या
दित्याशंक्याह तथाचतच्छक्तिरिति तथाचतेनैवप्रकारेणस्वात्मनिस्वमवज्जगदवभासयंतीतस्यपरमात्मनःशक्तिस्तदनन्यास्तीतिवेदोपिमन्यतेस्म तथाचश्रूयते देवात्मशक्तिस्वगुणैर्निगूढामितिपरास्यशक्तिर्विवि
धैवश्रूयतइतिच ननुभोग्यत्वात्शक्तिःआत्मनःस्वं भोक्तृत्वादात्मातत्स्वामी तथाचतयोर्भेदइत्याशंक्याह तथार्थेति शक्तिर्हिनशक्तिमतःपृथग्दृष्टा वह्नेरिवदहनप्रकाशनशक्तिः वेदाअपिबहुस्यांप्रजायेये
ति सच्चत्यच्चाभवदित्यादयः चकाराल्लोकेशक्तियहोपितादृशार्थयोगेशक्तिशक्तिमतोरभेदेनसंबंधेप्रमाणंभवतीत्यर्थः ॥ २१ ॥ एवंजीवेशयोरभेदात्जगतोमिथ्यात्वात्जगज्जन्मादिनिमित्तभूतायाःप्रकृतेःब्रह्मा
नन्यत्वाच्चब्रह्माद्वैतंसिद्धं तेनमृत्युर्नास्तीतिपक्षःसुस्थिरः येषांचमतेकर्मणामृत्युनाशस्तेषामपिक्रममुक्तिप्रणाड्याकर्मणांमोक्षहेतुत्वंचस्थितं येकेचित्तुअस्मिन्मोक्षेनिमित्तेधर्मान्अग्निहोत्रादीनिकर्माणिनाचरं
तिकिंतुमोक्षार्थंसंन्यासमेवकुर्वंति येकेचित्क्रममुक्त्यर्थंकर्माण्येवउपासनासहितानिकुर्वंतियेषांतुतादृशोमहान्धर्मोनास्तिकिंतुअल्पएवाग्निहोत्रादिर्नित्यानुष्ठानात्मकोस्तितेषामपिसधर्मःपापेनरागादिदोषेण
हन्यतेउतधर्मएवपापंहंतीतिप्रश्नार्थः ॥ २२ ॥

Digitized by Google